

Könyvismertetés

Miként lesz emberré az ember?

Krzysztof Kieslowski 1988-ban forgatott a tűz rézses filmjét egy modern lengyel nagyváros lakótelepén. Az egyes epizódok tulajdonképpen példabeszédek, amelyek a Tízparancsolat tételait mai sorsokban, tragikus emberi viszonyokban dolgozzák föl. A magyar televízió most készíti tízórás beszélgetés-sorozatát: tudós társaság elemzi majd történeti, filozófiai és húsmániológiai szempontból a Dekalógust. Mind ezt *Farkas József* megteheti már a hatvanas évek derekán, egyáltalán nem vesélytelen körülmények között, a Gyulai Pál utcai materem szomszékán. A Tízparancsolatról szóló neoszoprédikáció ittelkes hívei magneforra veték, legépezték, s a református lelkész nem kísérelte meg a tétét sére külön földön megjelentették. Előbb látott napvilágot angol és németül, mint magyarul. Halála után, 2000 decemberében végére itt hon is kiadták **Tíz segítség az emberréválás útján** címmel, sokunk okulására. A lengyel film rendező a képek nyelvén hasonlóra vállalkozott, amikor minden napok sodró történetiben váltotta apró pénzre az ósiki nyilatkozat igazságait. Hogy a tévé műsorban milyen tanulságokat vonnak le belőle a diszkusz résztvevői, nem tudhatjuk. Az mindenesetre bizonyos, hogy *Farkas József* ritka, a keresztény papság körében szokatlan feladatra vállalkozott, amikor a Tízparancsolatot a huszadik század *homo sapiens*ének életútjára vonatkoztatta. A keresztény prédikációk általában az a nagy hibájuk, hogy többnyire klerikális ki nyilatkozatok. Dörge delmek, fe nyegetőzések, hangzatos szónoklatok, melyeknek a hallgatók kevés hasznát veszik, mert csupán köz is mert dogmákat hangsúlyoznak, az egyházi tanító hivatal intelmeire hagyatkoznak, s nem nyújtanak támaszt a lét megpróbáltatásaiban. Nélkülözik az önálló gondolatot, a tapasztalás erejét és a beleérzés lelkiségformálóhatását. Keveset mondanak arról, hogy itt és most, a globalizáció térnyerése közben, egy teljesítményre, pénzre, sikerre irányultársadalomban hogyan kell kereszténynek maradni, illetve visszatérni Jézushoz.

Farkas József sze rint az emberek már nem tudják, voltaképpen mi a jó. Összegeve a rod tak a normák. Ugyvélkezünk, hogy el sem jutunk büneink fölisméréséig. Ebben vitatkozunk kell vele. A televízió, a rádió, a nyomtatott sajtó a világon mindenhol elviszi a tények halmozatát. Nincs olyan hír közlő eszköz, amely ne ecsetelne és ismételné napra nap, mit tett az ember a világal. Hogyan pusztul a Föld – az élővilág, a légkör, az űr – a keze nyomán. Tanulmányok ezrei hívják föl figyelmünket egyre sűrűbben a várható következményekre. Semmi eredménye nincsen. Amikor tehát az ember tudván tudja cselekszik büneim don, s nem próbálja leg alább menteni, ami még menthető, egyetemlegesen eluralkodik a gonosz indulat. Ify en robbanásos töltéssel

mi képp fordulhat újra a Tórahoz az emberiség? Hiszen lépten-nyomon megszegi ezt, és a legkörmönfontabb magyarázatok kateszeli kiagylkosságokra, milliőkehezetésére, hadüzenet nélküli háborúkra, rezervációk bakényszerítésére, népcsoportok totális megsemmisítésére? A szerző, bátorítás ként, megjegyzi: „...*folyamatosan* lesz emberré az ember”. Még nem érkezünk el emberiségünk végsozaskáshoz. Évezredek állnak *előttünk* is, hogy a ténnyel től ihletett utunkat megjárjuk, és Isten szemében ismét az ő szerett és megtérő gyermekei lehessünk. Nemcsak a társadalmaknak, az egyéneknek is végig kell haladniuk ezen a *via dolorosa*n. Ma rad te hát, a végso be teljese désig, a vi gasztalás, a reményesség és a bűnbocsánat Jézusban és Jézusnak élve. Ehhez határ talán túrelem, erős hit és erősítő kegyelem kell. „Iga za ban azért töltjük be a gyöve nyet, mert szeretjük azt, aki mondja – írja a könyvében a szerző –, ha nem szeretjük, akkor akár mi lyen értelmes a törvény, nem töltjük be.” Honnan veszi azonban a kiábrándult, rettegő, kétségbeesett ember, honnan veszi szeretetét? Ha hinni sem tud, és meg kell tenni a ni az imádkozásra is?

Farkas József azt mondja: „A keresztény ség nem em ber i erők ködések sorozata, ha nem *isten* i áldások sorozata. Nem alulról fölfelé kapaszkodás, hanem Isten le ereszkedése re te te.” Ugyvéljük, ket tön kö n ál a do log; a két kéz – mint *Michalango freskóján* – együtt alkot harmóniát: az embernek is akarnia, tudnia kell szeretni, közeledni Istenhez – ha föléri, ésszel, ha nem, akkor a hitével, érzelmeivel –, és Isten is segítőt. „Kérjete k és kaptok, ke res se tek és találok, zörgessetek és ajtó nyitnak nek tek.” Az em ber i jó cse le ke det és az isteni kegyelem találkozik egy ponton. A hit ön magában, ön magának szép, de üres. Ha valaki azzal áltatja magát, hogy a hit egye dül ele gen dő az üdvösséghez, tévesen értelmezzi az evangéliumot. A szövetség mindig kétirányú: Isten a kez de mé nye ző, és az ember elfogadja vagy nem fogadja el a Magaságbeli üzenetét. Istentől emberig, és embertől Istenig ér a kör. Iga z em ber nek lenni azt is je len ti, hogy Isten üzene tét ér tő lény nek lenni Jézus ál tal. Őt meg is mer ni annyira, mint magát a szeretet megismer ni. És ez már a vég tele be visz. Ezért hihetőbb *Farkas József* azon állítása, hogy *Jahve* neve nem „Vagyok, aki vagyok”, hanem inkább „Vagyok, aki leszek”. Nem szabad tehát fölöslegesen emle getni. A történelem viharai ban az egy házak hány szor, de hány szor át köz tak egy mást, a más ként gondolkodó „eretnekeket”, az ellenséges elemeket, az ellentmondásokat érzé ke nye ket – Isten ne vé ben. Iga z, ma nincs máglya, ink ví z i c i ó, f öl tel mes ana té ma, de van ki re kész tés, ki to lon colás, elhallgatás (elhallgattatás), félelem bentartás, megvádozás a megváltó védekezésénélkül.

Napjainkban a kísértések tömege veszkörülben nünket. Utón-út félen főknál kizik a pénz, a hír név és a hatalom dé mo na; a gyűlölet, mely előbb-utóbb népirtásokhoz vezet; az elkeseredés és megálzottság, amely a kiégett és elretentembereket öngyilkossággá taszítja; a mind föl tő nöbb nyomor és elégedetlenség, ami ből csak lázadásba, köz botrányba, látványos össze csapásokba menekülhet az, akit kiégett és elretent. Lehetetlen megoldani az ember lelki és szellemi életének föl emelkedését társadalmi helyzetének javulásától függetlenül, és ez fordítva is igaz alaptétel: a közjó alakulásától függ az egyén gondolkodásának és hitének tovább perspektívája. Ezért fontos, milyen példát mutat száunkra az az állam, melynek vezetői mi vásztjuk? Való bankomolyan veszi-e funkcióját, vagy a parlamentesdi is csak játék azoknak, akik még többet kívánnak harcolni, még nagyobb hatalmat birtokolni a trón és oltár meg-megújított szövetkezésével, még képmutatóbb módon szándékoznak tetszelegni a vallásosság mezében nyilvánosság előtt, Isten nevével leplezve vétkeiket?

Farkas József bölcs tanácsokat ad mindennapjainkhoz: *Ki kell szabadulnunk a munka kényszerű rabszolgaságából*, aból, hogy szinte állan dóró botta, hajszá vá válják a megélt hétsért folytatott küzdelem. *Ki kell szabadulnunk a pénz ige zé té ből*, aból a büvöletből, amit a felkorbácsolt versennyel szemmel okoz. *Abba kell hagynunk az aggodalmaskodást* gondjaink és fájdalmaink miatt. *Föl kell től tőlünk lelki ekben gondolatilag* el sor ban az al, hogy rendszeresen számot adunk önmagunknak viselt dolgainkról, tetteinkről és mulasztásainkról, imádkozunk önmagunkért és másokért, családunkért és más kö zös se ge kért, hogy Isten világo sítson meg mindnyájunkat tenni valóinkról és hely állásunk helyes döntéseiről. És nem utolsó sorban, bár mennyire pró fá nul hangzik is, fontos, hogy *tudjunk földszaba dul tan játszani, ne vetni*, örömben együtt lenni barátainkkal és ellenségeinkkel.

Valljuk be estenként, imádkozásra készülve, hogy „bűnös, ítéltre méltó, tisztátalan szí vü em ber va gyok, de Isten gyermeke; szeret az Isten, kezébe vette az életemet, tisztogat”. Így meggyek be aztán Isten nyugodalmába, a megbékélésbe önmagammal és az élettemmel, így meggyek be az éjszakába. Reggel pedig, ha föl kelek, ezzel ébredek. És csak javamra válik, ha földézem a 23. zsoltár biztató és megnyugtató so ra it: „Az Úr az én Pász torom, nem szükölködöm. Fű ves te ge lön ve zet, és csön des vi zek he z te rel get en gem. Lelkemet megvidámítja, az igazság ös nye in ve zet en gem az ő ne vé ért.”

Ugye lye gyen, Istenem!

Hegyibéla

Az ismer te tett könyv megrendelhető: Som he gyi Ki adó és Nyom da Kft., 2481 Velen ce, Gár do nyi u. 40.